

**Riktlinje för
barnsäkerhet i
Stockholms stads
kommunala
förskolor
Januari 2026**

stockholm.se

**Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala
förskolor**

Januari 2026

Dnr: FÖF 2025/403

Utgivare: Förskoleförvaltningen

Sammanfattning

Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskolor ger styrning till de kommunala förskolornas arbete med barnsäkerhet och ska därmed bidra till ett systematiskt och likvärdigt barnsäkerhetsarbete. Syftet med dokumentet är att säkerställa ett likvärdigt barnsäkerhetsarbete och stödja nämnd, skolchef och rektor att hålla samman barnsäkerhetsarbetet.

Arbetet med barnsäkerhet i förskolan omfattar flera områden och perspektiv som i många fall överlappar varandra. Riktlinjen beskriver ansvarsfördelning inom staden och avgränsningar till närliggande områden som exempelvis beredskapsarbetet.

Riktlinjen är uppdelade i tre delar, *Inledning*, *Vägledning* och *Säkerhetsområden*. Den andra delen är vägledande och tar upp nationella och kommunala styrdokument som ligger till grund för riktlinjen, ansvarsfördelningen mellan styrkedjans olika delar, grundläggande förutsättningar samt systematiken för arbetet med barnsäkerhet.

För att skapa struktur över de olika områden i barnsäkerhetsarbetet presenteras de som olika säkerhetsområden i den tredje delen. Det första säkerhetsområdet beskriver den generella riktningen för barnsäkerhetsarbetet. Sedan kommer de som berör specifika områden exempelvis brand, informationssäkerhet och barn som far illa i hemmet. Varje säkerhetsområde tydliggör ansvaret för olika delar i styrkedjan. Därtill ges exempel för de olika allvarlighetsgraderna, referenser till lagrum och exempel på fördjupad läsning.

Grundläggande för det systematiska arbetet med barnsäkerhet i förskolan är att det stadsövergripande och gemensamma arbete behöver vara ändamålsenligt för varje förskoleenhet, vilket innebär att det ibland finns ett behov av att anpassa arbetet utifrån lokala förutsättningar.

Riktlinjen utgår från tre nivåer som benämns allvarlighetsgrad: förebyggande arbete, allvarliga händelser samt krissituationer. Det är i det förebyggande arbetet som grunden läggs för att kunna hantera allvarliga händelser och kriser.

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	5
Avgränsningar	6
Vägledning	7
Barnsäkerhet i förskolan	7
Nationella styrdokument	7
Stockholms stads styrdokument	8
Ansvarsfördelning	8
Förskolans säkerhetsarbete	10
Säkerhetsområden	14
Övergripande ansvar i barnsäkerhetsarbete	16
Barn som far illa i hemmet	20
Barn som försvinner under pågående verksamhet	22
Brand	24
Brott	26
Diskriminering och kränkande behandling	28
Egenvård i förskolan	30
Hot och våld	32
Hygien och smittspridning	34
Inne- och utemiljö	36
Incidenter vid övergång mellan förskola och hem	38
Informationssäkerhet	39
Livsmedel	40
Sjukdomsfall och personskador	41
Utflykter	42
Väderförhållanden	43

Inledning

Barn ska få må bra och växa upp under goda livsvillkor och därför har alla barn rätt till en säker och trygg uppväxt. En majoritet av stadens yngsta invånare vistas regelbundet på en förskola. Som kommun har Stockholms stad ett ansvar att se till att förskolan är en trygg och säker plats för barn. *Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskola* ska bidra till detta genom att stärka systematiken och likvärdigheten i barnsäkerhetsarbete i stadens förskolor.

Fokus i barnsäkerhetsarbetet ska alltid ligga på det främjande och förebyggande arbetet, men stadsdelsförvaltningar behöver även kunna agera vid allvarliga händelser eller krissituationer. Arbetet ska utgå från att förskolans miljö ska vara god, hälsofrämjande och tillgänglig samtidigt som den ska utmana och stimulera barns intresse och nyfikenhet, och bidra till utveckling och lärande. Redan i tidig ålder behöver barn få möjlighet att lära sig känna igen och hantera risker som kan finnas i deras miljö.

En förutsättning för barnsäkerhetsarbetet är att barn har rättigheter och är rättighetsbärare. Bedömningen av barnets bästa ska vara en utgångspunkt i arbetet med barnsäkerhet. Barn har rätt att vara säkra, samtidigt som den rätten inte får gå ut över andra rättigheter som barn har, såsom rätten till ett privatliv och rätten till lek.

Riktlinjen är indelad i tre delar: *Inledning*, *Vägledning* och *Säkerhetsområden*. Den vägledande delen sätter säkerhetsarbetet i relation till nationella och kommunala styrdokument samt andra viktiga utgångspunkter för arbetet, såsom ansvarsfördelning och det systematiska barnsäkerhetsarbetet. Riktlinjens sista del är mer detaljerad och beskriver säkerhetsarbetet i relation till olika områden, exempelvis *Diskriminering och kränkande behandling* och *Utflykter*. I riktlinjen används säkerhetsområden för att beskriva dessa olika områden. Det första säkerhetsområdet beskriver generella riktlinjer för säkerhetsarbetet.

Målgrupperna för riktlinjen är i första hand nämnder med ansvar för förskolefrågor och tillhörande förvaltningar, skolchefer samt rektorer. Enskilda huvudmän kan använda dokumentet som ett stöd i barnsäkerhetsarbetet. Rektor och ledning kan även använda riktlinjen som ett stöd för det lokala arbetet med barnsäkerhet på förskolan.

Avgränsningar

Riktlinjen för barnsäkerhet fokuserar på att förskolan ska vara trygg och säker för de barn som vistas där, vilket innebär en avgränsning i relation till arbetsgivarens arbetsmiljöansvar. Samtidigt kan barn- och personalsäkerhet ha kopplingar till varandra, och en del riktlinjer kan därför angränsa till arbetsmiljöfrågor.

Denna riktlinje handlar om barnsäkerhetsarbete i förskolan under ordinarie omständigheter och är på så vis ett komplement till förskolans beredskapsarbete vid kriser som berör samhället i stort. Beredskapsarbetet syftar till att säkra att barn har tillgång till en trygg och säker förskola och upprätthålla kontinuitet i verksamheterna vid kriser och höjd beredskap. Framtagandet av kontinuitetsplaner ingår som en del av verksamheternas beredskap för olika typer av samhällsstörningar och kriser. Ett välfungerande säkerhetsarbete i vardagen är viktigt för att trygga säkerheten även vid kriser eller höjd beredskap. Förskolorna ska därför följa *Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskola* så långt som möjligt även vid samhällsstörning eller kris. På så sätt kompletterar arbetet med beredskap och barnsäkerhet varandra. Riktlinjen kan, när det bedöms vara nödvändigt, hänvisa till pågående arbete inom beredskapsuppdraget, men i övrigt är arbetet avgränsat från beredskapsarbetet. För mer information om beredskap och övergripande frågor om säkerhet i staden, se *Stockholms stads Säkerhetsprogram*.

Vägledning

Barnsäkerhet i förskolan

Arbetet med barnsäkerhet är mångfacetterat och involverar flera perspektiv som delvis sammanfaller, samtidigt som olika områden omfattas av olika regler. Hälsa, förskolans fysiska miljö och digital säkerhet är alla exempel på områden som ingår i barnsäkerhetsarbetet. Arbetet behöver därför samordnas och i enlighet med barnkonventionen utgå från en helhetssyn på barns bästa och deras rättigheter.

För att barnsäkerhetsarbetet ska fungera i praktiken behöver handlingsplaner och rutiner vara väl kända av medarbetare på förskolan. Informationen bör vara en del i introduktionen för nyanställda och medarbetare som arbetar under kortare perioder, så som vikarier och studenter. En god barnsäkerhet kräver som i alla andra sammanhang i förskolan en god samverkan med hemmet.

Nationella styrdokument

Det finns flera lagar och förordningar som huvudman, rektor och medarbetare ska följa i barnsäkerhetsarbetet. Arbetet med barnsäkerhet i förskolan är reglerat genom olika lagar och förordningar. Följande är av särskild vikt för barnsäkerhetsarbetet:

- Diskrimineringslag (SFS 2008:567)
- Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor
- Lag (SFS 2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)
- Livsmedelslag (SFS 2006:804)
- Läroplan för förskolan (SKOLFS 2025:23)
- Miljöbalk (SFS 1998:808)
- Skollag (SFS 2010:800)
- Socialtjänstlagen (SFS 2025:400)

Olika myndigheter, såsom Folkhälsomyndigheten Livsmedelsverket, Myndigheten för civilt försvar (MCF)¹ och Skolverket kan besluta om allmänna råd och vägledningar med betydelse för arbetet med barnsäkerhet. Dessa behöver huvudman och rektor beakta. Även Sveriges kommuner och regioner (SKR) har stödmaterial som kan bidra till barnsäkerhetsarbetet utifrån olika perspektiv. I *Säkerhetsområden* finns det hänvisningar till regleringar och vägledningar som är aktuella för respektive säkerhetsområde.

¹ Innan 1 januari 2026 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Stockholms stads styrdokument

Stockholms stad har flera styrdokument som är gemensamma för alla verksamheter i staden. Dessa lägger fast och förtydligar hur stadens verksamheter ska förhålla sig till frågor på olika områden. Några av dessa är relevanta för arbetet med barnsäkerhet, såsom:

- Kvalitetsprogram
- Miljöprogram 2030
- Riktlinjer för informationssäkerhet
- Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna
- Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021–2025
- Stockholms stads säkerhetsprogram

Staden sammanställer varje år de stadsövergripande styrdokument som en bilaga till budgeten. Dessa finns även samlade på webbsidan Stadens styrdokument.

Utöver dessa finns även andra stödjande dokument med betydelse för barnsäkerhetsarbetet. När det är relevant innehåller säkerhetsområdena i den tredje delen hänvisningar till stadens styrdokument och andra stödjande dokument.

Ansvarsfördelning

Stockholms stad är som kommun huvudman för den kommunala förskolan. Ansvar för att fullföra kommunens uppgifter är delegerat till stadens stadsdelsnämnder samt förskolenämnden. Huvudmannen har ansvar för att verksamheterna följer de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Nedan finns en övergripande beskrivning av ansvarsfördelningen för de olika nivåerna i styrkedjan. Under rubriken *Säkerhetsområden* återkommer de för området relevanta nivåerna i styrkedjan.

Stadsövergripande

Kommunfullmäktige beslutar om Stadsövergripande riktlinje och kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att följa upp att verksamheterna följer riktlinjerna.

Förskolenämnden ansvarar för att följa upp efterlevnaden av beslutade riktlinjer genom att synliggöra en stadsövergripande lägesbild, stötta stadsdelsnämnderna i arbetet och samordna insatser för ökad kvalitet och likvärdighet.

Förskoleförvaltningen är förskolenämndens förvaltning.

Tillsammans med stadsdelsförvaltningarna driver förskoleförvaltningen övergripande utvecklingsfrågor för förskoleverksamheten. Förskoleförvaltningens krisorganisation är ett grundläggande stöd för stadsdelsförvaltningarna vid en allvarlig händelse eller kris.

Stadsdelsnämnd och stadsdelsförvaltning

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att förskoleverksamheterna konkretiserar och omsätter *Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskola* i verksamheten. Nämnderna ska följa och skyndsamt åtgärda påpekanden från tillsynsmyndigheter.

Stadsdelsförvaltningarna har ansvar för den kommunala förskolan inom stadsdelsnämndsområdet och ska genomföra stadsdelsnämndens beslut. Förvaltningarna ansvarar för att alla förskolor har fungerande arbetssätt för att leva upp till *Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskola*, vilket inkluderar att åtgärda eventuella utvecklingsbehov som har uppmärksammats i det systematiska arbetet med barnsäkerhet. Stadsdelsförvaltningens krisorganisation är ett grundläggande stöd för förskolorna vid en allvarlig händelse eller kris.

Skolchef

I relation till denna riktlinje är skolchefens uppgift att biträda huvudmannen med att se till att verksamheten följer aktuella föreskrifter som gäller för utbildningens säkerhetsarbete. Detta gäller även annan verksamhet kopplat till utbildning, så som kök. Skolchefen har ett ansvar för att säkerställa att förskolorna bedriver ett systematiskt barnsäkerhetsarbete och att varje förskola har rutiner och resurser för att genomföra arbetet i linje med gällande föreskrifter.

Rektor

Respektive rektor har ansvar för att förskoleenheterna² bedriver ett systematiskt barnsäkerhetsarbete. För att åstadkomma en god och likvärdig säkerhet för alla barn i stadens kommunala förskolor är det väsentligt att arbetet utgår från den lokala kontexten. Det innebär att rektor i vissa fall behöver anpassa rutiner och andra styrande dokument efter de lokala förutsättningarna.

Rektor ska även säkerställa att det finns en organisation som tydliggör ansvaret för att kontakta och ta stöd av stadsdelsförvaltningens krisorganisation vid allvarliga händelser eller krissituationer.

² Med förskoleenhet avses i denna riktlinje en organiserad enhet som omfattar verksamhet i en eller flera förskolebyggnader som ligger nära varandra och till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon förskolebyggnad, i enlighet med skollagen (2010:800), kap. 1. 3 §.

Förskolans medarbetare

Alla medarbetare har ett ansvar att medverka i arbetet för barnsäkerhet. Det gäller både i det förebyggande arbetet samt att agera vid allvarliga händelser eller krissituationer. Detta innebär att medarbetarna utifrån sin yrkesroll ska delta i det systematiska barnsäkerhetsarbetet samt uppmärksamma, rapportera och åtgärda eventuella risker. Vidare betyder det att medarbetare ska agera utifrån handlingsplaner, rutiner och andra styrande dokument i det förebyggande arbetet, men också vid allvarliga händelser eller krissituationer. Medarbetarna har därmed ett eget ansvar för att vara uppdaterade kring förskolans kommunala styrdokument samt delta i förekommande kompetensutveckling.

Olycksfallsförsäkring och tillbudsrapportering

Stadens olycksfallsförsäkring omfattar barn som är inskrivna i en kommunal förskola. Stadsdelsförvaltningarna ska ha rutiner för att dokumentera tillbudsrapportering. Rektor ska ansvara för att vårdnadshavare får information om olycksfallsförsäkringen. Vårdnadshavare ska själva anmäla skada till stadens försäkringsbolag.

Förskolans säkerhetsarbete

I förskolans arbete med barnsäkerhet finns det gemensamma utgångspunkter som är viktiga för att skapa en likvärdighet mellan stadens förskolor. Det handlar om grundläggande förutsättningar i det förebyggande arbetet samt att arbetet sker systematiskt utifrån en lokal kontext.

Ytterligare en utgångspunkt för att skapa likvärdighet i arbetet är att alla kommunala förskolor har styrdokument för hantering av allvarliga händelser och krissituationer.³ För mer information, se säkerhetsområdet *Övergripande ansvar i barnsäkerhetsarbetet*.

Förutsättningar för arbetet med barnsäkerhet

Dokumentation av barns närvaro, registerkontroll av anställda samt sekretess och skyddade personuppgifter ingår som en del av arbetet med barnsäkerhet. Tillsammans är de en grundläggande förutsättning i det förebyggande arbetet.

Dokumentation av barns närvaro

Som en del av barnsäkerhetsarbetet ska förskolan dagligen dokumentera barns närvaro, det vill säga både när barnet ankommer till och lämnar förskolan. Dokumentationen ska sparas i tre år oavsett om de är i pappersform eller digitalt.

³ Dessa styrande dokument inkluderar beredskapsplan i enlighet med skollagen (2010:800), kap. 6 a, 3 §.

Registerkontroll

Varje person som ska arbeta med barn måste innan anställning uppvisa ett aktuellt registerutdrag från belastningsregistret. Även andra som ska vara verksamma i förskolan ska visa upp ett sådant utdrag. För mer information om registerkontroll, se säkerhetsområde *Brott mot barn i verksamheten*.

Sekretess och skyddade personuppgifter

Hantering av sekretess, tystnadsplikt och skyddade personuppgifter utgör en grundläggande del av arbetet med barnsäkerhet. Skolchefer och rektorer behöver vara insatta i hur *Offentlighets- och sekretesslagen* (2009:400) och *Allmänna dataskyddsförordningen* (GDPR) påverkar informationshanteringen. Det handlar exempelvis om att säkerställa att barns personuppgifter hanteras på ett säkert sätt. Det råder även sekretess på beredskapsplan för *Allvarliga våldssituationer och hot om allvarliga våldssituationer*. För mer information om denna plan, se säkerhetsområdet *Hot och våld*.

I det lokala arbetet med barnsäkerhet ska rektor beakta om det finns barn eller medarbetare med skyddade personuppgifter. Beroende på personens utsatthet finns det olika grader av skydd av personuppgifter, och det är alltid allvarligt om en persons skyddade identitet röjs. För mer information om informationssäkerhet, se säkerhetsområdet *Informationssäkerhet*.

Systematiskt säkerhetsarbete

Ett välfungerande barnsäkerhetsarbete behöver vara systematiskt. De olika nivåerna i styrkedjan bör införliva uppföljningen av barnsäkerhetsarbetet i det systematiska kvalitetsarbetet. Detta kan ske på olika sätt, exempelvis kan årshjul och checklistor för egenkontroll vara ett stöd i arbetet. Förskolor ska genomföra egenkontroll enligt *Förordning om verksamhetsutövares egenkontroll* (SFS 1998:901) samt *Livsmedelslag* (SFS 2006:804). För mer information om egenkontroll, se *Övergripande ansvar i barnsäkerhetsarbetet*.

Barnkonsekvensanalyser är en del i att stärka säkerheten för barn vid beslutsfattande. Barnkonsekvensanalyser ska systematiskt genomföras för att pröva barns bästa, för att utreda och beakta vad som är barns bästa, direkt och indirekt och på lång och kort sikt. Analysen kan handla om ett enskilt barn, en grupp av barn eller barn som stockholmare. Analysen av potentiella risker för barn kan möjliggöra ett förebyggande arbete för barnets bästa. För att stärka säkerheten för barn ska beslutsfattande, såsom skolchef eller rektor, genomföra barnkonsekvensanalyser vid betydande förändringar av verksamheten. Utgångspunkten för barnkonsekvensanalysen ska vara barns bästa. Analysen av potentiella risker för barn kan möjliggöra ett förebyggande arbete för barnets bästa.

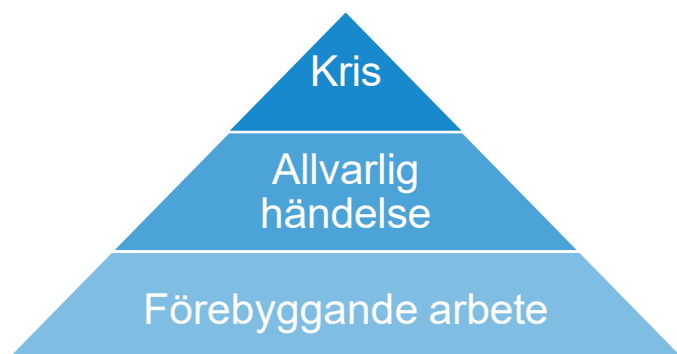
Allvarlighetsgrad

I dessa riktlinjer utgår barnsäkerhetsarbetet från tre nivåer: förebyggande arbete, allvarliga händelser och kris. Dessa nivåer ska vara ett stöd för att beskriva barnsäkerhetsarbetets olika aspekter och synliggöra behovet av olika arbetssätt utifrån hur allvarlig händelsen är.

Det *förebyggande arbetet* handlar om aktiviteter som syftar till att främja barnsäkerhet och förebygga risker. Det handlar till exempel om en kemikaliefri miljö, trygghet och god omsorg samt olika typer av utbildningar, som till exempel hygien eller våld mot barn.

Allvarliga händelser innefattar sådana händelser som sannolikt inträffar någon gång, och som kan få allvarliga följder. Det kan till exempel handla om sjukdomsutbrott där många barn och medarbetare riskerar att bli sjuka, ~~att förskolan gör en orosanmälan till socialtjänsten eller~~ inbrott, vattenläcka eller andra händelser som påverkar den fysiska miljön.

Kris är i det här sammanhanget en situation som är osannolik att den inträffar, men inte omöjlig, och att den kan innebära omfattande skada. Ett exempel kan vara pågående dödligt våld på förskolan eller att en förskola har brunnit ned.

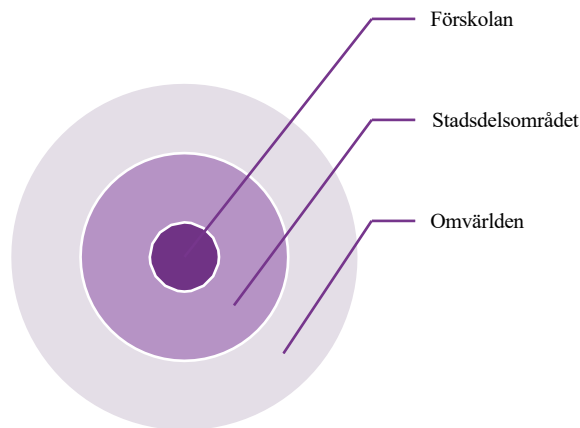

Illustrationen visar att det förebyggande arbetet utgör basen i barnsäkerhetsarbetet. Om skolchef och rektor systematiskt och förlöpande utvecklar det förebyggande arbetet, så minskar det risken för att en allvarlig händelse eller krissituation ska inträffa, eller konsekvenserna av en sådan.

Delen *Säkerhetsområden* innehåller exempel på förebyggande arbete, allvarliga händelser och krissituationer som kan inträffa. Det är dock viktigt att se dessa endast som exempel, då stadsdelsområdet och förskolans lokala kontext påverkar vilka scenarion som är tänkbara. Skolchef och rektor behöver avgöra när och hur arbetet behöver anpassas utifrån lokala förutsättningar.

Lokalt säkerhetsarbete

Behovet av lokala anpassningar i barnsäkerhetsarbetet kan bero på både förutsättningar inom stadsdelsområdet eller på en förskoleenhet. Vissa av de förutsättningar som påverkar ett stadsdelsområdes eller en förskolas säkerhetsarbete är mer konstanta, såsom det geografiska läget och förskolans utformning. Andra faktorer är mer föränderliga, som infrastrukturprojekt eller grov kriminalitet i närområdet. Det kan också handla om förutsättningar för barnen i barngruppen, exempelvis svåra allergier eller barn med skyddade personuppgifter.

Illustrationen visar att säkerhetsarbetet i förskolan inte är begränsat endast till den närmsta verksamheten, utan att arbetet behöver ta hänsyn till både närområdet och omvärlden.

För att synliggöra behovet av lokala anpassningar behöver skolchef och rektorer arbeta systematiskt samt ta del av relevant omvärldsbevakning, såsom

- ny lagstiftning eller allmänna råd, riktlinjer och vägledningar från relevanta myndigheter
- Länsstyrelsen Stockholms kartläggning om öppna drogsener
- Polisens lägesbild över utsatta områden
- planerade eller inledda nybyggnationer i närområdet.

På den enskilda förskolan kan det exempelvis handla om att anpassa säkerhetsarbetet utifrån

- barn med skyddade personuppgifter
- barn i behov av särskilt stöd
- ombyggnationer av lokaler
- droganvändning på eller i närheten av förskolans gård
- ett ökat antal våldsdåd och annan kriminalitet i förskolans omedelbara närhet.

Säkerhetsområden

Uppdelningen av säkerhetsområden syftar till att ge en struktur för riktlinjen och främja läsbarheten i dokumentet. I arbetet med barnsäkerhet behöver dokumentet ses i sin helhet.

Säkerhetsområden kan ha en koppling till varandra och riktlinjer kan återkomma. Detta innebär inte att riktlinjen har högre prioritet än någon annan, utan innebär bara att åtgärden kan gälla för flera områden. Säkerhetsområdena är presenterade i bokstavsordning, utom det inledande övergripande området:

- Övergripande ansvar i barnsäkerhetsarbete
- Barn som far illa i hemmet
- Barn som försvinner under pågående verksamhet
- Brand
- Brott mot barn i verksamheten
- Diskriminering och kränkande behandling
- Egenvård i förskolan
- Hot och våld
- Hygien och smittspridning
- Inne- och utemiljö
- Incidenter vid övergång mellan förskola och hem
- Informationssäkerhet
- Livsmedel
- Sjukdomsfall och personskador
- Utflykter
- Väderförhållanden

Utrymning, inrymning och utestängning

För att kunna arbeta systematiskt med barnsäkerhet och följa beslutade rutiner behöver alla i verksamheten ha en samsyn kring betydelsebärande begrepp. I arbetet med barnsäkerhet är *inrymning*, *utrymning* och *utestängning* tre centrala metoder för att skydda barn i förskolan från olika typer av faror. Stockholms stads förskolor ska utgå från följande definitioner:

Utrymning – Förskolans medarbetare lämnar lokalerna med barnen för att söka skydd. Rutiner för utrymningen behöver variera beroende på vilken typ av fara som barn och vuxna flyr ifrån.

Inrymning – Förskolans medarbetare stänger in sig tillsammans med barnen genom att låsa eller blockera dörren i en del av bygganden som har identifierats som säker, som exempelvis ett visst rum.

Utestängning – Medarbetare stänger dörren till förskolans byggnad och håller barn och vuxna inomhus på grund av att medarbetare bedömer att det föreligger säkerhetsrisker med att vistas utomhus.

Övergripande ansvar i barnsäkerhetsarbete

I arbetet med barnsäkerhet finns det riktlinjer som är övergripande och gäller generellt för flera säkerhetsområden. Detta inbegriper bland annat egenkontrollen, i enlighet med förordning om verksamhetsutövers egenkontroll.⁴ Arbetet med egenkontroll ska ske i samverkan mellan berörda intressenter och omfattar bland annat

- allergi och rökförbud
- avfalls- och kemikaliehantering
- dokumentation av brister och klagomål på inomhusmiljön och städning
- mätning av buller, fukt, mögel och radon
- hygien-, smittskydds- och städrutiner
- inomhus- och varmvattentemperatur
- livsmedel
- lokalens utformning, exempelvis ventilation, yta och antal toaletter
- skydd mot solstrålning.

Andra generella bestämmelser berör registerkontroll inför nyanställning. I enlighet med skollagen⁵ ska rektor, eller annan som är ansvarig för beslut om nyanställning, genomföra och dokumentera registerkontroll av

- nyanställda medarbetare
- förskollärestudenter
- deltagare från arbetsmarknadspolitiska program och
- andra som tilldelats anställningslikande arbete i verksamheten (annan sysselsättning), såsom feriearbetare eller barnskötarelever under praktik.

För mer information om registerkontroll, se *Brott mot barn i verksamheten*.

Stadsövergripande riktlinjer

Varje förskoleenhet inom Stockholms stads kommunala förskolor ska ha rutiner för

- om barn försvinner under pågående verksamhet
- incidenter vid övergångar mellan förskola och hem
- brand
- dödsfall
- sjukdomstillstånd och olycksfall.

⁴ Förordning om verksamhetsutövers egenkontroll (SFS 1998:901).

⁵ Skollag, (SFS 2010:800) kap. 2, 31–32 §.

Vidare ska förskolorna även ha rutiner för ytterligare fyra säkerhetsområden. Till dessa områden ansvarar förskolenämnden för att ta fram vägledningar som ska vara styrande och stödjande i stadsdelsnämndernas arbete⁶. Detta berör följande områden:

- barn som far illa
- brott mot barn i verksamheten
- diskriminering och kränkande behandling
- sekretesshantering.

Alla nivåer av styrkedjan ska vid framtagande av styrande eller stödjande dokument beakta både det förebyggande arbetet, allvarliga händelser samt krissituationer. Det ska årligen genomföras en aktualitetsprövning av styrande och stödjande dokument, och dessa ska uppdateras vid behov.

Förskolenämnden ska

- årligen följa upp det stadsövergripande arbetet med barnsäkerhet
- säkerställa att det finns stöd för stadsdelsnämndernas implementering av *Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskola*
- ta fram styrande och stödjande vägledningar inom områdena barn som far illa, brott mot barn i verksamheten, diskriminering och kränkande behandling samt sekretesshantering
- genomföra aktualitetsprövning av *Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskola* samt tillhörande styrande och stödjande vägledningar
- följa upp implementeringen av *Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskola*
- säkerställa att förskoleförvaltningen har en krisledningsorganisation.⁷

Grundläggande i förvaltningsdirektörens övergripande arbete med barnsäkerhet är att

- vid behov aktivera förskoleförvaltningens krisledningsorganisation
- vid behov signalera aktivering av stadens centrala krisledningsorganisation
- säkerställa aktualitetsprövning och uppdatering av *Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskola*.

⁶ Publiceras under 2026.

⁷ Stockholms stad (Dnr KS 2023/1267), *Stockholms stads säkerhetsprogram*.

Stadsdelsnämnderna ska

- årligen följa upp stadsdelsförvaltningens övergripande arbetet med barnsäkerhet
- säkerställa implementering i stadsdelsområdet av *Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskola*
- säkerställa att stadsdelsförvaltningen har en krisledningsorganisation.⁸

Grundläggande i stadsdelsdirektörens övergripande arbete med barnsäkerhet är att

- vid behov aktivera stadsdelsförvaltningens krisledningsorganisation
- vid behov signalera aktivering av stadsledningskontorets krisledningsorganisation
- säkerställa tillgång till krisstöd⁹
- vid behov meddela direktören för förskoleförvaltningen om allvarliga händelser eller kriser.

Grundläggande för skolchefens övergripande arbete med barnsäkerhet är att

- säkerställa att uppföljningen av arbetet ingår som en del av det systematiska kvalitetsarbetet
- säkerställa att rektor på respektive förskoleenhet har implementerat de styrande dokument som *Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskola* anger
- när det är ändamålsenligt finns gemensamma rutiner eller andra styrande dokument för samtliga av de kommunala förskolorna inom stadsdelsområdet
- se till att rutiner och andra styrande dokument vid behov är anpassade utifrån stadsdelsområdets lokala förutsättningar
- vid behov meddela stadsdelsdirektören om allvarliga händelser eller kriser.

Grundläggande för rektors övergripande arbete med barnsäkerhet är att

- som en del av det systematiska kvalitetsarbetet följa arbetet med barnsäkerhet på respektive förskoleenhet
- ta tillvara barns åsikter om sin trygghet och säkerhet i det systematiska barnsäkerhetsarbetet
- till varje förskoleenhet utse en ansvarig för förskolans lokala säkerhetsarbete

⁸ Stockholms stad (Dnr KS 2023/1267), *Stockholms stads säkerhetsprogram*.

⁹ Stockholms stad, *Krisstöd i Stockholms stad Tillämpningsanvisning till Stockholms stads säkerhetsprogram 2020–2023*.

- säkerställa att det finns rutiner för att följa upp säkerhetsincidenter på varje förskola
- rutiner och andra styrande dokument vid behov är anpassade utifrån förskolornas lokala förutsättningar
- säkerställa rutiner för dokumentation av barns närvaro
- vid behov signalera till skolchef att förskoleavdelningens krisledningsorganisation bör aktiveras.

Ytterligare utgångspunkter i arbetet är att rektor säkerställer att styrande dokument såsom handlingsplaner, riktlinjer och rutiner är kända och tillämpade av medarbetarna i verksamheterna.

Grundläggande för medarbetares möjlighet att arbeta i enligt med *Riktlinje för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskola* är att rektor

- avsätter tid för medarbetare att genomgå obligatoriska utbildningar som staden erbjuder
- vid behov erbjuder kompetensutveckling på områden inom barnsäkerhet, till exempel våld mot barn, livsmedelshygien eller första hjälpen.

Grundläggande för medarbetares övergripande arbete med barnsäkerhet är att

- hålla sig informerade om och arbeta i enlighet med beslutade styrdokument såsom, handlingsplaner, riktlinjer och rutiner
- verka för en trygg och säker förskola, med en god och hälsofrämjande miljö¹⁰
- delta aktivt i sådan utbildning som rektor bedömer är nödvändig
- barn får möjlighet till delaktighet och inflytande i arbetet med barnsäkerhet.

¹⁰ SKOLFS 2025:23, *Läroplan för förskolan Lpfö 18 reviderad 2025*.

Exempel

Kris

Kännedom om att ett barn är utsatt för ett allvarligt brott som föranleder en orosanmälan som resulterar i ett omedelbart omhändertagande.

Allvarlig händelse

Misstanke om att ett barn far illa i hemmet som föranleder en orosanmälan.

Förebyggande arbete

Utbildning.

Mer information

Socialtjänstlag (SFS 2025:400)

Stockholms stad

Anmäla oro för barn –
Orosanmäla.

Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021–2025

Stödmaterial för samverkan mellan förskola och socialtjänst

Skolverket

Anmäla oro för ett barn till socialtjänsten

Socialstyrelsen

Till dig som är skyldig att anmäla oro för barn

Barn som far illa i hemmet

Alla barn har rätt till en trygg barndom, men barn kan fara illa i hemmet. Det kan handla om alla former av fysiskt eller psykiskt våld så som skada eller övergrepp, vanvård, försummelse, misshandel eller sexuella övergrepp mot barn. Att ett barn far illa i hemmet kan även bero på missbruk, hedersrelaterat våld och förtryck eller handla om att barn riskerar att bli bortförda ur landet för tvångsäktenskap eller könsstympning.

I enlighet med socialtjänstlagen är yrkesverksamma inom förskolan skyldiga att genast anmäla till socialtjänsten om de får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.¹¹ Detta gäller oavsett befattning, såsom medarbetare eller rektor. Goda relationer och samverkan med hemmet kan förebygga att ett barn far illa. Det är dock viktigt att relationerna med hemmet inte blir ett hinder för att genomföra en orosanmälan.

Det behöver inte finnas något bevis för att genomföra en anmälan, utan en oro för att ett barn far illa räcker. Skyldigheten gäller även om den yrkesutövande känner oro för ett barn utanför förskoleverksamheten, till exempel ett äldre syskon. Även uppgifter som medarbetare får av andra kan vara grund för anmälan, om informationen innebär misstanke om att barnet far illa.

Socialtjänstens mottagarfunktion är ingången till socialtjänsten under kontorstid. Utanför kontorstid ansvarar Stockholms stads socialjour för att ta emot orosanmälningar. Om det finns en oro för att ett barn är på väg att föras ut ur landet ska utöver socialtjänsten polisen alltid kontaktas.

Stadsövergripande riktlinje

Alla förskolor ska ha rutiner för när ett barn far illa i hemmet. Dessa rutiner bör utgå från den vägledning som tillhör säkerhetsområdet *Barn som far illa i hemmet*¹². Medarbetare i förskolan ska ha tillräcklig kunskap för att upptäcka våldsutsatthet hos barn.

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att alla förskoleenheter har rutiner för hur ledning och förskolepersonal ska agera vid oro för när ett barn far illa i hemmet, med utgångspunkt från säkerhetsområdets tillhörande vägledning.

Grundläggande för skolchefs barnsäkerhetsarbete på området är att

¹¹ Socialtjänstlag (SFS 2025:400), 19 kap. 1§.

¹² Publiceras under 2026.

- yrkesverksamma inom stadsdelsområdets kommunala förskolor har kännedom om det personliga ansvaret att genomföra orosanmälan till socialtjänsten
- arbeta för samverkan mellan socialtjänst och förskola.¹³

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är att

- det finns en systematik för att säkerställa att alla anställda, inklusive timanställda vikarier, är informerade om deras anmälningsskyldighet enligt socialtjänstlagen
- alla medarbetare har tillräcklig kunskap för att kunna upptäcka signaler på att barn far illa
- stötta, samordna och medunderteckna orosanmälan till socialtjänsten¹⁴
- kontakta polisen om det finns misstanke om att ett barn är på väg att föras ut ur landet
- kartlägga och vid behov erbjuda fortbildningsinsatser för förskolepersonal om signaler på hedersrelaterat våld och förtryck, som exempelvis könsstämpning och tecken på att ett barn riskerat olovligt bli bortförd ur landet.

För barnsäkerhetsarbetet på området är det rekommenderat att utgå från processen för anmälan till socialtjänsten som är beskriven i *Stödmaterial för samverkan mellan förskola och socialtjänst*, 3.2 Socialtjänstens utredningsansvar.¹⁵

¹³ Stockholms stad, *Stödmaterial för samverkan mellan förskola och socialtjänst*.

¹⁴ Stockholms stad, *Stödmaterial för samverkan mellan förskola och socialtjänst*.

¹⁵ Stockholms stad, *Stödmaterial för samverkan mellan förskola och socialtjänst*.

Exempel

Kris

Ett barn är försvunnet mer än 10–15 minuter eller direkt i riskmiljö, förskolan larmar 112.

Allvarlig händelse

Ett barn är försvunnet, men återfinns efter mindre än 10 minuter.

Förebyggande arbete

Kännedom om lokalernas utformning och platserns geografi.

Mer information

Föräldrabalk (SFS 1949:381)

Skolverket

Tillsynsansvaret

Barn som försvinner under pågående verksamhet

När ett barn är på förskolan har förskolan tillsynsansvar över barnet.¹⁶ Dessa riktlinjer gäller när barnet försvinner under den tid som utbildningen i förskolan pågår, och omfattar inte rutiner för när ett barn till exempel blir bortförd ur landet. Vid sådan oro, se riktlinjer för *Barn som far illa i hemmet*. För mer information om förebyggande arbete vid utflykter, se *Utflykter*.

Stadsövergripande riktlinje

Alla förskolor ska ha rutiner för hur förskolepersonalen ska agera om ett barn försvinner under den tid som verksamheten pågår.

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att alla förskoleenheter har beslutade rutiner för hur medarbetare ska agera om ett barn försvinner under tiden när verksamheten pågår.

Rutinen ska innebära att

- förskolans medarbetare omedelbart inleder eftersökning efter att en medarbetare har noterat att ett barn är försvunnet
- förskolans medarbetare ska larma polisen på 112 senast 10–15 minuter efter att en medarbetare har noterat att ett barn är försvunnet
- om försvinnandet sker under en period av kraftig kyla eller andra allvarliga väderförhållanden, i närheten av vatten eller vid en hårt trafikerad väg ska förskolan larma 112 direkt
- rektor eller biträdande rektor samt vårdnadshavare alltid ska bli informerade om det inträffade.

Det ska även framgå av rutinerna vilken information som förskolan ska ge till polisen samt hur förskolepersonalen ska agera

- om ett barn försvinner
- för att under eftersökning av barnet säkerställa tryggheten för övriga barn i barngruppen
- när ett barn kommer tillbaka efter att ha varit försvunnet.

Grundläggande för skolchefs barnsäkerhetsarbete på området är att säkerställa att rektor uppmärksammar och vid behov gör lokala anpassningar av de övergripande rutinerna utifrån behov i barngrupperna.

¹⁶ Föräldrabalken (SFS 1949:381), 6 kap. 2 §; NJA 1984 s. 764.

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är att

- medarbetarna har god kännedom om hur de ska agera om ett barn försvinner när verksamheten pågår
- förebygga att barn på eget initiativ avviker från förskolans område (rymmer)
- säkra förebyggande åtgärder för barn som lever under hot att föras bort från förskolan
- säkra förebyggande åtgärder för att skydda barn som är extra utsatta för risken att försvinna när verksamheten pågår
- i dialog med arbetslag besluta om vem som informerar vårdnadshavare om försvinnandet.

En förutsättning för barnsäkerhetsarbetet på området är att medarbetarna arbetar nära barnen och har god kännedom om utformningen av den miljö barngruppen befinner sig i.

Exempel

Kris

Allvarlig brand på förskolan eller i närhet av förskolan.

Allvarlig händelse

Mindre brand på förskolan eller brand i närområdet som föranleder utrymning.

Förebyggande arbete

Brandskyddsround.

Mer information

Lag om skydd mot olyckor
(SFS 2003:778)

Statens räddningsverks
allmänna råd och kommentarer
om Systematiskt
brandskyddsarbete
(SRVFS 2004:3)

Stockholms stad

*Riktlinje för Stockholms stads
brandskyddsarbete*

*Handbok för systematiskt
brandskyddsarbete*

Storstockholms brandförsvär

*En trygg och brandsäker
förskola*

Myndigheten för civilt försvar (MCF)

*Ansvar och systematiskt
brandskyddsarbete*

Brand

Stadens förskolor ska vara trygga och säkra att vistas i, och alla förskolor ska vidta åtgärder för att förebygga bränder och minska skador vid bränder.¹⁷ Det är därför viktigt att alla medarbetare har kunskap om hur de ska agera i händelse av brand.

Stadsövergripande riktlinje

Alla förskolor ska följa Stockholmsstads *Riktlinjer för brandskyddsarbete*¹⁸ och ska ha uppdaterad och aktuell kunskap och kompetens gällande brandskydd. På varje förskola ska det finnas rutiner för hur medarbetarna ska agera i händelse av brand eller misstänkt brand och skälig utrustning för släckning av brand.¹⁹

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att förskoleenheterna följer Stockholms stads riktlinjer för brandskyddsarbete.

Det innebär i korthet att

- alla förskolor ska ha ett gott och skäligt brandskydd
- det ska finnas ett väl fungerande och systematiskt dokumenterat brandskydd
- alla som arbetar i förskolan ska ha kunskap om hur bränder kan förebyggas samt hur de ska agera i händelse av brand.

Grundläggande för skolchefens barnsäkerhetsarbete på området är att säkerställa att alla förskolor bedriver ett systematiskt brandskyddsarbete och upprätthåller ett skäligt brandskydd.²⁰

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är att dokumentera det systematiska brandskyddsarbetet. I *Stockholms stads handbok för systematiskt brandskyddsarbete*²¹ finns följande rubriker med

- Verksamhetsbeskrivning
- Verksamhetsspecifika krav och ambitionsnivåer
- Byggnadstekniskt brandskydd
- Organisatoriskt brandskydd
- Inventering och analys av brandrisker
- Kunskapsnivå och utbildning/övning
- Dokumentation, egenkontroll, incidentrapportering och utredning

¹⁷ Lag om skydd mot olyckor (SFS 2023:778) 3 kap. 1 §.

¹⁸ Stockholms stad, *Riktlinje för Stockholms stads brandskyddsarbete*.

¹⁹ Lag om skydd mot olyckor (SFS 2023:778) 2 kap. 2 §.

²⁰ SRVFS 2004:3, *Allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete*.

²¹ Stockholms stad (Dnr. SE 2017–001), *Stockholms stads handbok för systematiskt brandskyddsarbete 2021*.

- Uppföljning

En förutsättning för rektors systematiska arbete med barnsäkerhet gällande brand är även att varje förskola har rutiner för genomförandet av brandövningar som inkluderar hur ofta de ska genomföras och hur dessa ska dokumenteras.²²

I arbetet med det systematiska brandskyddsarbetet är det rekommenderat att

- utgå ifrån Stockholms stads handbok för systematiskt brandskyddsarbete
- bedriva ett aktivt arbete för att förebygga anlagda bränder.

²² SRVFS 2004:3, *Allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete*.

Exempel

Kris

Konstaterade brott mot barn i verksamheten.

Allvarlig händelse

Misstanke om brott mot barn i verksamheten.

Förebyggande arbete

Rutiner för ensamarbete.

Mer information

Skollag (SFS 2010:800)

Socialtjänstlag (SFS 2025:400)

Barnafrid

Modell för beredskap när sexuella övergrep mot barn misstänks ha begåtts av personal inom förskolan

SKR

Misstanke om brott mot barn i förskola – stödmaterial till kommuner

Skolverket

Anmäla oro för ett barn till socialtjänsten

Socialstyrelsen

Anmäla oro för barn – Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare

Brott mot barn i verksamheten

Förskolan ska vara en trygg plats för alla barn och inget barn ska bli utsatt för brott i förskolan. Alla inom förskolan ska ta signaler om brott och brottsmisstankar på allvar. Området brott mot barn i verksamheten syftar till att förebygga och agera vid misstanke om att anställd har begått ett brott mot barn i verksamheten.

I enlighet med socialtjänstlagen är yrkesverksamma inom förskolan skyldiga att anmäla till socialtjänsten om de får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Detta gäller oavsett befattning, det vill säga båda medarbetare och rektor.²³

I enlighet med skollagen ska rektor, eller den som är ansvarigt beslut om nyanställning, genomföra och dokumentera registerkontroll

- vid nyanställning
- av förskollärarstudenter
- av deltagare från arbetsmarknadspolitiska program
- av andra som tilldelats anställningslikande arbete i verksamheten (annan sysselsättning).²⁴

Stadsövergripande riktlinje

Alla förskolor ska ha rutiner för hur ledning och medarbetare ska agera vid misstanke om brott mot barn i verksamheten. Dessa rutiner bör utgå från den vägledning som tillhör säkerhetsområdet *Brott mot barn i verksamheten*²⁵.

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att rutiner för misstanke om brott mot barn i verksamheten är implementerad på varje förskoleenhet.

Grundläggande för skolchefens barnsäkerhetsarbete på området är att

- det finns upprättade och kända rutiner för samverkan med polis och socialtjänst
- det finns gemensamma strukturer och rutiner för dokumentation och kommunikation vid brott mot barn i verksamheten
- årligen följa upp att rektor har dokumenterat registerutdrag inför nyanställning eller annan sysselsättning.

²³ Socialtjänstlag (SFS 2025:400), kap. 19, 1§.

²⁴ Skollag (SFS 2010:800), kap 2. 31–32 §.

²⁵ Publicerad under 2026.

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är att

- medarbetarna har kännedom om rutinerna för brott mot barn i verksamheten och vet hur de ska agera vid misstanke om brott
- informera skolchef och vårdnadshavare om brott mot barn i verksamheten
- polisanmäla misstanke om brott mot barn i verksamheten.

Exempel

Kris

Ett barn blir utsatt för sexuella trakasserier.

Allvarlig händelse

Barn uppger sig vara utsatt för eller visar tecken på kränkande behandling.

Förebyggande arbete

Kartläggning.

Mer information

Diskrimineringslag
(SFS 2008:567)

Skollag (SFS 2010:800)

Diskriminerings- ombudsmannen (DO)

Aktiva åtgärder mot
diskriminering

Skolverket

Främja, förebygga, upptäcka
och åtgärda. Hur skolan kan
arbeta mot diskriminering och
kränkande behandling.

Kränkande behandling,
mobbing och diskriminering

Diskriminering och kränkande behandling

Alla förskolor ska arbeta för att aktivt motverka att ett barn eller någon som barnet har anknytning till blir utsatt för diskriminering eller annan kränkande behandling. Det inkluderar både främjande och förebyggande arbete.

Grundläggande för arbetet är att ta tillvara signaler från barn som kan tyda på att barnet är utsatt för diskriminering eller kränkande behandling.

I enlighet med diskrimineringslagen ska förskolan genomföra aktiva åtgärder för att motverka och förebygga diskriminering och sexuella trakasserier.²⁶ Vidare ska förskolan i enlighet med skollagen bedriva ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn.²⁷

Stadsövergripande riktlinje

Alla förskolor ska ha en plan mot kränkande behandling²⁸ samt dokumentera de aktiva åtgärderna för att motverka och förebygga diskriminering och sexuella trakasserier²⁹. Framtagandet av denna plan och arbetet med aktiva åtgärder bör utgå från den vägledning som tillhör säkerhetsområdet *Diskriminering och kränkande behandling* ³⁰.

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att alla förskoleenheter har en plan mot kränkande behandling
- följa upp förskoleenheternas arbete med aktiva åtgärder samt arbetet med att motverka kränkande behandling.

Planen mot kränkande behandling ska innehålla en

- översikt över åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn
- redogörelse för vilka åtgärder som ska genomföras eller påbörjas under det kommande året
- redogörelse för genomförda åtgärder.³¹

Grundläggande för skolchefens barnsäkerhetsarbete på området är att

- det finns rutiner för att genomföra anmälan om trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

²⁶ Diskrimineringslag (SFS 2008:567), 3 kap, 2§.

²⁷ Skollag (SFS 2010:800), kap 6.

²⁸ Skollag (SFS 2010:800), kap 6, 8§.

²⁹ Diskrimineringslag (SFS 2008:567) 3, kap 20§.

³⁰ Publiceras 2026.

³¹ Skollag (SFS 2010:800), kap 6, 8§.

- säkerställa att omständigheterna kring en anmälan om trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling utreds skyndsamt³²
- vidta skäligen åtgärder för att motverka att grunden för anmälan inträffar i framtiden³³
- systematisera upprättandet av plan mot kränkande behandling
- följa rektors arbete med aktiva åtgärder samt arbetet med att motverka kränkande behandling.

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är att

- anmäla till skolchef om ett barn anser sig blivit utsatt för trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling
- upprätta plan mot kränkande behandling
- kartlägga risker för diskriminering, repressalier eller andra hinder för lika rättigheter och möjligheter i verksamheten³⁴
- utifrån kartläggningen vidta förebyggande och främjande åtgärder för att förebygga diskriminering och sexuella trakasserier³⁵
- se till att åtgärderna är tidsplanerade³⁶
- årligen dokumentera arbetet med att motverka diskriminering och sexuella trakasserier³⁷
- alla medarbetare har tillräcklig kunskap för att kunna upptäcka signaler på när ett barn är utsatt för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

I arbetet med barnsäkerhet på området är grundläggande att medarbetare

- anmäler till rektor om ett barn anser sig blivit utsatt för trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling
- medverka och bidra i arbetet med att förebygga och motverka diskriminering och kränkande behandling.

³² Diskrimineringslag (SFS 2008:567), 2. kap, 7§.

³³ Diskrimineringslag (SFS 2008:567), 2. kap, 7§.

³⁴ Diskrimineringslag (SFS 2008:567), 3. kap, 2§.

³⁵ Diskrimineringslag (SFS 2008:567), 3. kap, 2§.

³⁶ Diskrimineringslag (SFS 2008:567), 3. kap, 3§.

³⁷ Diskrimineringslag (SFS 2008:567), 3. kap, 20§.

Exempel

Förebyggande arbete

Kartlägga tidigare erfarenhet av egenvårdsbehandling bland medarbetare.

Mer information

Lag om egenvård
(SFS 2022:1250)

Skolverket

Egenvård i förskola, skola och fritidshem

Socialstyrelsen

Kunskapsstöd för egenvård – enligt egenvårdslagen. Stödet riktar sig till hälso- och sjukvård, socialtjänst och LSS-verksamheter.

Samlat stöd för patientsäkerhet – Egenvård

Egenvård i förskolan

Egenvård är en hälso- och sjukvårdsåtgärd som behandlade hälso- och sjukvårdspersonal har bedömt att patienten kan utföra själv eller med hjälp av någon annan.³⁸ Det är hälso- och sjukvården som gör denna bedömning, inte förskolan. När ett barn är i förskolan övergår tillsynsansvaret för barnet till huvudmannen. Tillsynsansvaret innebär bland annat ett ansvar för att barnet får sina behov tillgodosedda och inte tar skada.³⁹ Bedömningen kan innebära att förskolans medarbetare hjälper barn med egenvården. Det kan till exempel handla om kroniska sjukdomar så som diabetes eller medicinering vid akuta sjukdomstillstånd. Vid egenvård gäller inte hälso- och sjukvårdslagen.⁴⁰

Exakt vilka åtgärder som kan utföras som egenvård är inte reglerat i lagen utan måste bedömas i varje enskilt fall. Om behandlande hälso- och sjukvårdspersonal bedömer att ett barn är i behov av egenvård under tiden på förskolan ska vårdnadshavaren lämna ett intyg till förskolan. I planeringen av egenvårdsinsatser ska hälso- och sjukvården dokumentera hur utförare av egenvården ska få ta del av information och instruktioner om egenvården.⁴¹ Förskolan ska följa den dokumenterade instruktionen.

Stadsövergripande riktlinje

Alla förskolor i Stockholms stad ska ha organisation och rutiner för egenvård i förskolan. Förskolans medarbetare ska få förutsättningar att utföra uppdraget enligt instruktion.

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att förskoleenheterna har en organisation och rutiner för en säker och ändamålsenlig egenvård.

Grundläggande för skolchefens barnsäkerhetsarbete på området är att säkerställa att det finns en vägledning för framtagande av rutiner för egenvård. Vägledningen bör synliggöra att rutinerna för egenvård ska

- vara anpassade utifrån det enskilda barnets förutsättningar och behov
- utgå från behandlade hälso- och sjukvårdspersonals bedömning om egenvårdsinsatser
- innefatta en beskrivning av hur egenvårdsinsatserna ska dokumenteras, samt vilka faktiska omständigheter och händelser med koppling till egenvården som i övrigt ska dokumenteras

³⁸ Lag om egenvård (SFS 2022:1250), 2§.

³⁹ Föräldrabalken (SFS 1949:381), 6 kapitlet 2 §; NJA 1984 s. 764.

⁴⁰ Lag om egenvård (SFS 2022:1250), 5§.

⁴¹ SOFS 2009:6, *Bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård*, 5 kap. 3–4 §.

- tas fram i samverkan med vårdnadshavare.

Sjukdomsinformation är en känslig personuppgift och därför behöver skolchef säkerställa att det finns rutiner för att behandla sådan information, se säkerhetsområdet *Informationssäkerhet*.

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är att

- efterfråga intyg på egenvårdsinsatser från behandlande hälso- och sjukvårdspersonal från vårdnadshavare, och att ett sådant intyg enbart sparas så länge egenvårdsinsatsen är aktuell
- rutinerna för egenvård är framtagna utifrån det enskilda barnets behov
- utifrån de dokumenterade instruktionerna skapa möjlighet för information och överlåtelse av läkemedelshantering till berörda medarbetare
- se över organisationen av verksamheten så att det alltid finns medarbetare som kan genomföra egenvården på ett säkert sätt.

I arbetet på området behöver rektor göra en bedömning av vilka medarbetare som behöver ha information om behovet av egenvårdsinsatser samt att läkemedel förvaras på ett säkert sätt, enbart åtkomlig för förskolepersonal.

Exempel

Kris

Pågående dödligt våld.

Allvarlig händelse

Hot om våld.

Förebyggande arbete

Utbildning.

Hot och våld

Vid hot om våld eller våld på förskolan är det viktigt att medarbetarna har kännedom om hur de ska agera för att trygga säkerheten för barn och medarbetare. I våld ingår både hot om våld, våld i förskolans närområde eller våld på förskolan – däribland pågående dödligt våld.

I enlighet med skollagen ska alla förskolor ha en beredskapsplan för åtgärder vid en allvarlig våldssituation eller hot om en allvarlig våldssituation.⁴² Vidare ska alla förskolor bedriva ett löpande arbete för att säkerställa att det finns beredskap för sådana situationer. Det ska även vidtas åtgärder för att obehöriga personer inte ska ha tillträde till förskolan eller gården under tiden när verksamheten pågår. Enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, 18 kap, 13 a §) ska beredskapsplanen vara sekretesskyddad.⁴³ Förskolorna ska arbeta förebyggande inför kris, arbeta enligt beredskapsplan för att hantera pågående kris samt följa upp och utvärdera händelsen efter krisen.

Mer information

Skollag (SFS 2010:800)

Center mot våldsbejakande extremism (CVE)

Så kan vi förebygga skolattacker

Myndigheten för civilt försvar (MCF)

Våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan

Skolverket

Beredskapsplan för allvarliga våldssituationer

Exempel checklista beredskapsplan för allvarliga våldssituationer eller hot om allvarlig våldssituation

Stadsövergripande riktlinje

Alla förskolor ska ha en beredskapsplan anpassad efter lokala förutsättningar och utifrån sekretessbestämmelser säkerställa att obehöriga ej tar del av planen.

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att varje förskoleenhet har en beredskapsplan med åtgärder vid en allvarlig våldssituation eller hot om en allvarlig våldssituation
- följa förskoleenheternas löpande arbete för att skapa och upprätthålla beredskap för att hantera allvarliga våldssituationer och hot om allvarliga våldssituationer
- säkerställa att det finns rutiner och resurser på varje förskoleenhet för att obehöriga inte äger tillträde till förskolans gårdar eller lokaler under tiden när verksamheten pågår.

Beredskapsplanen ska beskriva hur medarbetare och barn ska agera vid en allvarlig våldssituation eller hot om en allvarlig våldssituation. Beredskapsplanen ska innehålla

- en planläggning för hur förskolan kan genomföra en inrymning, utrymning och utestängning
- vilka säkra tillflyktsplatser eller flyktvägar som förskolan kan använda
- en beskrivning av lokalernas fysiska förutsättningar som innehåller de identifierade säkra tillflyktsplatserna
- en rollfördelning som tydliggör vem som ansvarar för specifika uppgifter när en allvarlig våldssituation uppstår.

⁴² Skollag (SFS 2010:800), 6 a kap. 3–4§.

⁴³ Offentlighets- och sekretesslag (SFS 2009:400), 18 kap, 13 a §.

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är att med utgångspunkt från varje förskoleenhets lokala förutsättningar löpande

- identifiera säkerhetsrisker och sårbarheter samt vidta åtgärder för att minska dessa
- göra en översyn och riskbedömning av lokalerna
- uppdatera beredskapsplanen utifrån förändrade förutsättningar
- informera medarbetarna om planeringen och säkerställa att de vet hur de ska agera
- anpassa planeringen utifrån barn i behov av särskilt stöd
- planera för utbildning och övning, exempelvis genom att inrymma, utrymma, fly, söka skydd och larma
- vidta nödvändiga åtgärder i lokalerna och organisationen av utbildningen för att förhindra att obehöriga personer har tillträde till förskolans gårdar eller lokaler under tiden när verksamheten pågår.

Medarbetare behöver vara insatta i beredskapsplanen och ha tillräcklig kompetens för att kunna agera vid en allvarlig våldssituation eller hot om en allvarlig våldssituation. Vidare är det relevant att göra avvägningar om hur mycket förskolan kan och bör involvera barn i arbetet och eventuella övningar.

Exempel

Kris

Omfattande smittspridning av ett smittämne som påverkar stora delar av samhället.

Allvarlig händelse

Fall av allmänfarlig och smittspårskyldig infektion på förskolan, till exempel EHEC.

Förebyggande arbete

Egenkontroll och hygienrutiner.

Mer information

Miljöbalk (SFS 1998:08)

Smittskyddslag
(SFS 2004:168)

Folkhälsomyndighetens
allmänna råd om städning i
skolor, förskolor, fritidshem och
öppen fritidsverksamhet
(FoHMFS 2014:19)

Läroplan för förskolan Lpfö 18
reviderad 2025
(SKOLFS 2025:23)

Folkhälsomyndigheten
Smitta i förskolan

Region Stockholm
*Råd och stöd för att minska
smittspridning i förskolan*

Hygien och smittspridning

Förskolan ska erbjuda en god och hälsofrämjande miljö för alla barn. Området hygien och smittspridning syftar till att minska risken för att barn blir utsatta för smitta i förskolans verksamhet. Livsmedelshygien ingår som en del av säkerhetsområdet *Livsmedel*.

Region Stockholm, genom Smittskydd Stockholm, och Folkhälsomyndigheten erbjuder råd och stöd för förskolans arbete med att förebygga smitta. Regionens material ger en övergripande bild av arbetet, medan Folkhälsomyndighetens vägledning är mer omfattande och djupgående.

Stadsövergripande riktlinje

Förskolan bör, om det inte finns särskilda skäl för annat, följa Folkhälsomyndighetens vägledning *Smitta i förskolan – Vägledning till personal och huvudmän i förskolan för att förebygga och hantera smitta*.

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att förskolor genomför egenkontroller för att motverka och förebygga oangelägenheter för människors hälsa och miljön⁴⁴, se mer information under säkerhetsområdet *Övergripande om barnsäkerhetsarbetet*
- säkerställa att stadsdelsförvaltningarna följer Folkhälsomyndigheten och andra relevanta myndigheters, exempelvis MCF:s⁴⁵ och Skolverkets, råd och rekommendationer vid pandemier eller andra allvarliga utbrott av smittsamma sjukdomar.

Vidare bör stadsdelsnämnderna säkerställa att stadsdelsförvaltningarna har en stödjande och samordnade funktion för samråd med regionens smittskyddsenhet.⁴⁶

Grundläggande för skolchefens barnsäkerhetsarbete angående hygien och smittspridning är att årligen följa upp och analysera hur förskolor inom stadsdelsområdet arbetar för att förebygga och hantera smitta.⁴⁷

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete angående hygien och smittspridning är att

⁴⁴ Miljöbalk (SFS 1998:808), 26 kap. 19§.

⁴⁵ Innan 1 januari 2026 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

⁴⁶ Folkhälsomyndigheten (2024), *Smitta i förskolan – Vägledning till personal och huvudmän i förskolan för att förebygga och hantera smitta*.

⁴⁷ Ibid.

- varje förskola har hygien- och städrutiner anpassade efter lokala förutsättningar⁴⁸, däribland beaktar särskilt smittkänsliga barn
- årligen följa upp smittskyddsarbetet⁴⁹
- vårdnadshavare får information om hur de kan bidra till att minska smittspridningen i förskolan.

Folkhälsomyndighetens vägledning *Smitta i Förskola* kan vara ett stöd vid framtagande av hygienrutiner.

⁴⁸ FoHMFS 2014:19, *Allmänna råd om städning i skolor, förskolor, fritidshem och öppen fritidsverksamhet*.

⁴⁹ Folkhälsomyndigheten (2024), *Smitta i förskolan – Vägledning till personal och huvudmän i förskolan för att förebygga och hantera smitta*.

Exempel

Kris

Allvarliga brister i inomhusmiljö som kan innebära direkt fara för liv.

Allvarlig händelse

Återkommande brister i städning.

Förebyggande arbete

Barnsäkerhetsrund.

Mer information

Miljöbalk (SFS 1998:08)

Plan- och bygglag
(SFS 2010:900)

Folkhälsomyndighetens
allmänna råd om städning i
skolor, förskolor, fritidshem och
öppen fritidsverksamhet
(FoHMFS 2014:19)

Boverket

*Regler i Sverige för lekplatser
och lekredskap.*

Stockholms stad

*Minska skadliga kemikalier i
förskola och skola*

*Utformning av förskole- och
skolgårdar*

Inne- och utemiljö

Det finns flera olika perspektiv på förskolans inne- och utemiljö som verksamheten behöver beakta i säkerhetsarbetet. Det kan vara allt från att förebygga risker genom stängda grindar och god belysning, en kemikaliesmart och giftfri förskola eller en god ljudmiljö, eller att identifiera otrygga platser, avlägsna narkotika från gården eller hantera en pågående översvämning.

För information om hygienrutiner, se säkerhetsområdet *Hygien och smittspridning* samt *Livsmedel*.

Stadsövergripande riktlinje

Förskolan ska följa Boverkets *Regler i Sverige för lekplatser och lekredskap*. Alla förskolor ska minst en gång per år genomföra och dokumentera en barnsäkerhetsrund av inne- och utemiljön.

Dokumentationen ska vara skriftlig och innehålla

- datum för genomförande
- behov av åtgärder, sista datum för åtgärdande samt vem som är ansvarig för åtgärden.

Stadsdelsnämnderna ska

- vid beslut om upprustning av befintliga gårdar eller vid planering av nya förskolegårdar ta hänsyn till Stockholms stads lekvärdesriktlinje⁵⁰
- säkerställa att förskoleenheter genomför egenkontroller för att motverka och förebygga oangelägenheter för människors hälsa och miljö⁵¹, se mer information under säkerhetsområdet *Övergripande om barnsäkerhetsarbetet*

Vidare bör stadsdelsnämnderna följa upp resultaten av barnsäkerhetsronderna.

Grundläggande för skolchefens barnsäkerhetsarbete på området är att

- säkerställa att rektor har kontinuitetsplaner för att trygga barns säkerhet vid allvarliga samhällsstörningar såsom översvämningar, strömavbrott och förlust av telefonnät
- bedriva ett aktivt arbete för att minska skadliga kemikalier i förskolan, bland annat vid inköp av leksaker
- säkerställa att alla förskolor har rutiner för lokalvård.⁵²

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är att

⁵⁰ Stockholms stad (Dnr. FÖF 2004/301), *Lekvärdesriktlinjer Utformning av förskole- och skolgårdar*.

⁵¹ Miljöbalk (SFS 1998:808), 26 kap. 19§.

⁵² FoHMFS 2014:19, *Allmänna råd om städning i skolor, förskolor, fritidshem och öppen fritidsverksamhet*.

- skapa förutsättningar för medarbetarna att genomföra barnsäkerhetsronden och ta tillvara resultaten i det systematiska barnsäkerhetsarbetet
- lokaler som förskolan använder regelbundet städas dagligen, om det inte finns en särskild anledning till annat⁵³
- vid utformning och inredning av lokalerna beakta hur ansamling av damm kan motverkas och städning underlättas⁵⁴
- ta hänsyn till hälsa och miljö vid inköp av utrustning och förbrukningsmaterial.⁵⁵

I arbetet med att skapa en säker inomhusmiljö behöver rutinerna för lokalvård innefatta, utöver städning av lokaler,

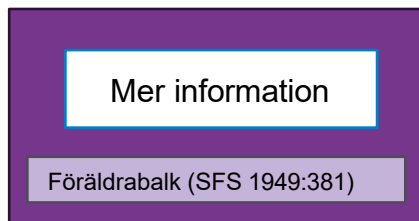
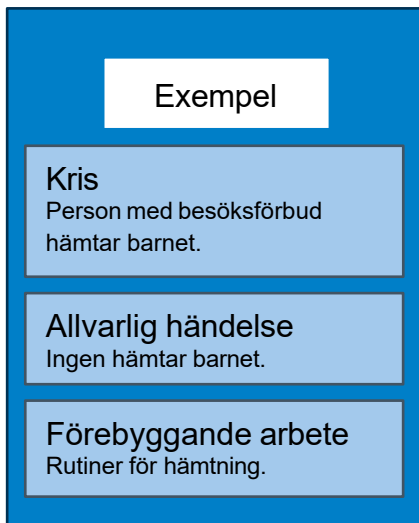
- rengöring av leksaker, textilier och städmaterial
- uppföljning och kontroll av städningen.

För att skapa en säker utomhusmiljö är det av vikt att förskolan har rutiner för att avlägsna farliga föremål från gården.

⁵³ FoHMFS 2014:19, *Allmänna råd om städning i skolor, förskolor, fritidshem och öppen fritidsverksamhet*.

⁵⁴ FoHMFS 2014:19, *Allmänna råd om städning i skolor, förskolor, fritidshem och öppen fritidsverksamhet*.

⁵⁵ Folkhälsomyndigheten (2024), *Egenkontroll av inomhusmiljön i skolan och förskolan*.

Incidenter vid övergång mellan förskola och hem

Incidenter vid övergångar kan vara att medarbetare uppfattar att vårdnadshavare är berusade vid hämtning eller lämning, att ett barn blir hämtat av fel person eller att ett barn inte blir hämtat. För mer information om hur medarbetare ska agera vid hotfulla eller våldsamma situationer, se säkerhetsområdet *Hot och våld*. Om det finns tecken på missbruk hos den vuxna, eller att medarbetare känner oro för barnet på annat sätt, vid övergång mellan förskola och hem ska förskolan göra en orosanmälan. En sådan anmälan ska göras utan dröjsmål till socialtjänstens mottagarfunktion eller socialjouren beroende på tidpunkt på dygnet. För mer information se säkerhetsområdet *Barn som far illa i hemmet*.

Stadsövergripande riktlinje

Alla förskolor ska ha rutiner för hur medarbetarna ska agera vid incidenter vid övergång mellan förskola och hem.

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att förskoleenheterna har rutiner för hur medarbetarna ska agera vid incidenter vid övergångar mellan förskola och hem.

Rutinerna ska innefatta

- åtgärder för att förebygga att fel person hämtar barnet
- hur lång tid efter hämtningstid som får förlöpa innan förskolan kontakter vårdnadshavare
- hur medarbetare ska agera om ett barn inte blir hämtat, såsom vem som ska kontaktas när ett barn inte blir hämtat
- hur medarbetare ska agera om fel person har hämtat barnet.

Grundläggande för skolchefens barnsäkerhetsarbete på området är att som en del av det systematiska barnsäkerhetsarbetet följa upp incidenter vid lämning och hämtning.

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området att

- det finns rutiner för att dokumentera vem som får hämta barnet och när barnet ska bli hämtat
- vid behov vara insatt i hur rätten till vårdnad är fördelad
- i samråd med vårdnadshavare bedöma vilka som ska ha information om att det finns barn i verksamheten som lever med en hotbild.

I arbetet med barnsäkerhet på området är det en förutsättning att medarbetare vet vem som ska hämta barnet, när barnet ska bli hämtat samt att personen som hämtar barnet har rätten att hämta.

Informationssäkerhet

Förskolan hanterar en mängd information om barn. Därför är det av vikt att förskolan har en god säkerhetskultur, att den uppmuntrar engagemang inom säkerhetsfrågan och bidrar till att regler efterlevs och ständigt förbättras. ~~och~~ Att informationshantering och dataskydd sker på ett tryggt och säkert sätt.

Stadsövergripande riktlinje

Stadens förskolor ska följa riktlinjen för informationssäkerhet⁵⁶ och ha rutiner för sekretesshantering. Dessa rutiner bör utgå från den vägledning om förskolans sekretesshantering som tillhör säkerhetsområdet *Informationssäkerhet*⁵⁷.

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att handlingsplanen för sekretesshantering är implementerad på varje förskoleenhet
- säkerställa att det finns lokal anvisning som beskriver de övergripande reglerna för informationssäkerhetsarbetet
- säkerställa operativ styrning, resurstilldelning och uppföljning av det lokala informationssäkerhetsarbetet.

Grundläggande för skolchefens barnsäkerhetsarbete på området är att följa upp, analysera och förebygga säkerhetsincidenter.

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är att

- verkar för en god säkerhetskultur⁵⁸
- säkerställer att det finns rutiner för hur och var medarbetare ska rapportera informationssäkerhetsincidenter
- hantera skyddade personuppgifter på ett säkert sätt
- medarbetare har en förståelse för att de enbart ska delge information till den som behöver, och iaktta särskilt aktsamhet för barn med skyddade personuppgifter.

För att skapa en säker IT-miljö är det viktigt att alla anställda inom staden

- årligen genomgår obligatoriska utbildningar i informationssäkerhet
- genomför säkerhetsuppdateringar av digitala verktyg
- använder stadens tekniska lösningar för att hantera information
- uppmärksammar, dokumenterar och registrerar informationssäkerhetsincidenter⁵⁹.

Exempel

Kris

Skyddade personuppgifter röjs.

Allvarlig händelse

Oaktsam hantering av känsliga personuppgifter.

Förebyggande arbete

Utbildning.

Mer information

EU:s dataskyddsförordning (GDPR)

Offentlighets- och sekretesslag (SFS 2009:400)

Stockholms stad
*Informationssäkerhet
Riktlinjer för
informationssäkerhet i
Stockholms stad*

**Integritetsskydds
myndigheten**

*Det här gäller enligt
dataskyddsförordningen*

⁵⁶ Stockholms stad (Dnr. KS 2021/866), *Riktlinjer för informationssäkerhet i Stockholms stad*.

⁵⁷ Publiceras 2026.

⁵⁸ Stockholms stad (Dnr. KS 2023/1192) *Tillämpningsanvisning till stadens riktlinje för informationssäkerhet*.

⁵⁹ Stockholms stad (Dnr. KS 2021/866), *Riktlinjer för informationssäkerhet i Stockholms stad*.

Exempel

Allvarlig händelse

Smittspridning förorsakad av
bristande livsmedelshygien.

Förebyggande arbete

Utbildning.

Mer information

Livsmedelslag (SFS 2006:804)

Livsmedelsförordning (SFS
2006:813)

SKR

Avdelningskök, förskola

Branschriktlinjer för offentlig
säker mat

Egenkontroll i tillagningskök

Stockholms stad

Måltidsberedskap för
Stockholms stads förskolor

Livsmedel

Förskolan ska erbjuda goda och näringsriktiga måltider för alla barn. Det är viktigt att medarbetare hanterar maten på ett säkert sätt så ingen blir sjuk av den. Därför måste alla medarbetare som handskas med mat inom förskolan ha kunskap för en säker hantering. Miljöförvaltningen i Stockholms stad ska genom tillsyn av alla registrerade kök se till att lagar och föreskrifter följs.

Stadsövergripande riktlinje

Förskolan ska, om det inte finns särskilda skäl för annat, följa Livsmedelsverkets *Nationella riktlinjer för måltider i förskolan*.⁶⁰ De bör även följa SKR:s *Branschriktlinjer för offentlig säker mat*.⁶¹

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att varje förskoleenhet genomför egenkontroller för att motverka och förebygga oangelägenheter för människors hälsa och miljö⁶², se *Övergripande om barnsäkerhetsarbetet*.

Grundläggande för skolchefens barnsäkerhetsarbete på området är att säkerställa att förskolan genomför egenkontroller av livsmedelshantering.

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är att

- varje förskola har ett system för egenkontroll
- medarbetare som arbetar med tillagning av mat och servering har den kompetens som krävs för att hanteringen sker på ett säkert sätt

I arbetet med barnsäkerhet på området är det relevant att beakta olika förutsättningar utifrån kökens olika storlek, som till exempel skillnaden för avdelningskök på förskolan och ett stort tillagningskök.

⁶⁰ Livsmedelsverket (2023), *Nationella riktlinjer för måltider i förskolan*.

⁶¹ Sveriges kommuner och regioner, *Branschriktlinjer för offentlig säker mat*.

⁶² EG-förordning 852/2004.

Sjukdomsfall och personskador

Barn ska vara trygga på förskolan och få en god omsorg, vilket innefattar att medarbetare på förskolan behöver vara förberedd för att hantera både enklare och allvarigare sjukdomsfall och personskador.

Stadsövergripande rutiner

Alla förskolor ska ha rutiner för akuta sjukdomstillstånd och olycksfall samt för dödsfall. Varje medarbetare på förskolan ska minst vartannat år uppdatera sina kunskaper i första hjälpen.

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att varje förskoleenhet har rutiner för hur ledning och förskolepersonal ska agera vid akuta sjukdomstillstånd och olycksfall samt dödsfall.

Rutinerna ska, förutom akuta sjukdomstillstånd, olycksfall samt dödsfall bland barn innehålla

- rutiner för
 - hur medarbetare ska agera om akut sjukdomstillstånd, allvarlig olycka eller dödsfall gäller en kollega, vårdnadshavare, förälder eller annan nära anhörig till barnet
 - hur information om akuta sjukdomstillstånd, allvarliga olycksfall eller dödsfall bland barn, medarbetare, vårdnadshavare, förälder eller annan nära anhörig till barnet, såväl i som utanför verksamheten, ska kommuniceras till berörda;
- kontaktuppgifter till viktiga aktörer vid en krissituation.

Grundläggande för skolchefens barnsäkerhetsarbete på området är att

- meddela stadsdelsdirektören om allvarliga olyckor, svåra sjukdomsfall och dödsfall under pågående verksamhet
- säkerställa att det på varje förskola finns rutiner för att dokumentera, rapportera och utreda tillbud och olyckor
- de kommunala förskolorna inom stadsdelsområdet har gemensamma rutiner för hur rektor och förskolans medarbetare ska hantera och bemöta barn, vårdnadshavare och medarbetare vid allvarliga olyckor, svåra sjukdomar och dödsfall.

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är att dokumentera när en medarbetare senaste genomförde en kurs i hjärt- och lungräddning samt första hjälpen, och vid behov erbjuda utbildning.

Exempel

Kris
Dödsfall.

Allvarlig händelse
Olyckor som föranleder vådbesök.

Förebyggande arbete
Utbildning i hjärt- och lungräddning och första hjälpen.

Mer information

Skollag (SFS 2010:800)

HLR – Rådet

Så här gör du barn-HLR

Branschriktlinjer för offentlig säker mat

Egenkontroll i tillagningskök

Stockholms stad

Krisstöd i Stockholms stad

Systematiskt säkerhetsarbetet

Exempel

Kris

Terroristattentat i närheten av pågående utflykt.

Allvarlig händelse

Kraftiga trafikstörningar med stor påverkan på möjligheterna att ta sig tillbaka till förskolan.

Förebyggande arbete

Ta del av väderleksprognoser.

Mer information

Föräldrabalk (SFS 1949:381)

Skollag (SFS 2010:800)

SKR

Mat på utflykt, förskola

Utflykter

Utflykter utgör en särskild situation som skiljer sig från den verksamhet som förskolan bedriver på förskolans område.

Huvudregel för utflykter är att samma riktlinjer gäller för verksamhet på och utanför förskolans område, till exempel riktlinjer om ett barn försvinner när verksamheten pågår eller hur förskolan ska agera vid en olycka.

Stadsövergripande riktlinje

Förskolan ska ha rutiner för organiseringen av utflykter. Utflykter till nya platser eller utflykter till kända platser inom närområdet kan kräva olika typer av förberedelser och rutiner.

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att varje förskoleenhet har rutiner för utflykter.

Dessa rutiner ska omfatta

- hur utflykter ska bemannas och planeras
- checklista för nödvändig packning, däribland barnlista och vem som ansvarar för omvärldsbevakning, såsom väderprognoser samt trafikstörningar
- säkerställan av aktuell kontaktlista till vårdnadshavare
- hur medarbetarna ska agera vid allvarliga samhällstörande händelser.

Grundläggande för skolchefs barnsäkerhetsarbete på området är säkerställa att rektor är informerade om ett förändrat säkerhetsläge som påverkar förutsättningarna för utflykter.

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är säkerställa att medarbetarna är informerade om ett förändrat säkerhetsläge som påverkar förutsättningarna för utflykter.

Vid utflykter är det viktigt att medarbetare håller sig informerade om trafikstörningar och vädervarningar från SMHI. Vid gul varning ska medarbetarna pröva omständigheterna för utflykten och vid orange eller röd varning ska utflykten ställas in.

Väderförhållanden

Höga temperaturer, sträng kyla, kraftiga skyfall eller snöstormar är alla väderförhållanden som kan påverka barnsäkerhetsarbetet i förskolan.

Stadsövergripande riktlinje

Alla förskolor ska bedriva ett aktivt beredskapsarbete och ha kontinuitetsplaner för att kunna bedriva en säker verksamhet även vid väderförhållanden som innebär förlust av till exempel vatten och el. Vidare ska alla förskolor ha rutiner för att trygga barns välbefinnande i händelse av värmebölja.

Stadsdelsnämnderna ska

- säkerställa att det inom stadsdelsområdet finns rutiner i händelse av värmebölja
- säkerställa att det vid varje förskoleenhet finns kontinuitetsplaner för en säker verksamhet även under påverkan av andra extrema väderförhållanden, exempelvis sträng kyla eller skyfall.

Grundläggande för skolchefens barnsäkerhetsarbete på området är att alla förskolor har rutiner för att kunna bedriva en säker verksamhet även under påverkan av extrema väderförhållanden.

Grundläggande för rektors barnsäkerhetsarbete på området är att

- rutinerna är anpassade efter varje enskild förskolas förutsättningar, såsom geografiskt läge
- vädervarningar ingår som en del av ledningsgruppens och förskolans omvärldsbevakning
- medarbetare har kunskap om barn som är extra sårbara för värme.

I framtagande av rutinerna kan materialet för åtgärder vid värmebölja fungera som ett stöd⁶³.

Exempel

Kris

Översvämning med akuta och allvarliga konsekvenser för samhället.

Allvarlig händelse

Långvarig värmebölja.

Förebyggande arbete

Kartlägga möjligheterna för skugga och svalka i lokalerna och i utemiljön.

Mer information

Skollag (SFS 2010:800)

Boverket

Värmebölja

Folkhälsomyndigheten

Råd vid värmeböljor till personal inom barnomsorg

⁶³ Publiceras 2026.